

Utbildningsförvaltning
Roger Johanssoon
+46476-550 32
Roger.johansson@almhult.se

Remissvar

Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

Ärendenummer UN 2025/93

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Övergripande synpunkter	3
Huvudmannens påverkan	3
Arbetstiden	3
Kontakter vårdnadshavare.....	4
Stödinsatser	4
Digitala system	4
Arbete mot kränkande behandling.....	4
Planerings- och efterarbetstid	5

Sammanfattning

Älmhults kommun ser mycket positivt till syftet med utredningen och delar uppfattningen att lärares användning av arbetstid behöver belysas.

Att en utredning föreslår att lagstifta om arbetsinnehållet för en hel yrkeskår är anmärkningsvärt, något som hittills varit reglerat i avtal mellan arbetsmarknadens parter och mellan arbetsgivare och arbetstagare. Om regeringen väljer att gå in och detaljreglera detta, bör ökat fokus läggas på hela arbetstiden. Förtroendearbetstiden, som motsvarar ca 10,5 timmar per vecka berörs knappt alls i utredningen.

Utredningen sätter fingret på en mycket viktig orsak till att många administrativa uppgifter uppkommit. Kraven på dokumentation har i många fall sitt ursprung från statliga myndigheter såsom Skolinspektionen. Deras krav på oss att utreda kränkningar har lett till att vi måste kräva svar/dokumentation från skolorna för att kunna svara på deras inspektionsärenden. Vidare har kravet på hantering av vårdnadshavares klagomål på skolan drivits in absurdum. Vi har vårdnadshavare som anmäler om och om igen, oavsett om vi vid varje tillfälle får till oss att ärendet är hanterat enligt skollag och förordning. Vi har till och med ställt frågan och fått besked om att varje ärende måste utredas, som om det vore det första. För lärare och deras fackliga organisationer uppfattas det säkert som att huvudmannen ställer kraven, men egentligen är det bara en upprepning av kraven som kommer från exempelvis Skolinspektionen.

Övergripande synpunkter

Huvudmannens påverkan

Det förekommer i utredningen hel del uppgifter om att lärare inte får stöd eller stöttning. Ett exempel är arbetet med garantin för tidiga insatser. Vår kommun känner inte igen sig i att det inte finns stöttning av exempelvis specialpedagogisk kompetens. Det finns tydliga regler runt detta och om en kommun eller fristående verksamhet inte har detta lever man inte upp till lagkrav. Att några huvudmän väljer att inte leva upp till lag och förordning kan inte tas som bevis för att det är en administrativ börda. (s 211)

Vi vänder oss oerhört starkt mot formulering på s 211 "Ett omfattande omprovsförfarande kan sannolikt delvis förklaras av ett tryck från huvudmannen att öka antalet godkända elever". Självklart vill huvudmannen att alla elever ska klara minst godkänt, det ligger i sakens natur och i skollagens intentioner, men att huvudmannen driver på antalet omprov ger en väldigt skev bild av hur arbetet går till.

Utredningen problematiserar väldigt mycket och lyfter ofta fram exempel som inte är representativa för hur de flesta huvudmän organiserar arbetet.

Arbetstiden

En undervisningstid på 550 timmar leder ungefär till 15 timmars undervisningstid i veckan och med lika stor tid till för och efterarbete har 30 av arbetsveckans 45,5 timmar använts. Att då resterande tid används till kontakter med vårdnadshavare, möten, vara rastvakt, med mera faller sig naturligt. Många av dessa uppgifter gagnar också bättre undervisning då det leder till bättre relationer med eleverna.

Sedan finns det aktiviteter som inte är värdeskapande och som i mångt och mycket beror på de krav på dokumentation som inte återfinns i lag och förordning, men som ändå skapats då krav på dokumentation ställs från tillsynsmyndigheter.

Kostnadsaspekten av en del av förslagen i utredningen måste beaktas. Om exempel den tid en förskollärare ska ha till planeringstid och dokumentation regleras till 5 timmar i veckan kommer konsekvensen antingen att bli större barngrupper eller behöver mer medel tillföras. En annan lösning är att minska antalet förskollärare i förskolan, vilket direkt skulle påverka kvaliteten negativt.

Utredningen föreslår vidare att Skolverket ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation. Om riktlinjerna blir tydliga kommer det att vara bra.

Kontakter vårdnadshavare

Utredningen föreslår att skollagen ändras så att det inte står att information ska ges fortlöpande utan vid tillfällen som bestäms av skolan – Det ser vi som en mycket positiv förändring. Vi har haft vårdnadshavare som krävt daglig uppföljning.

Utredningen lyfter vidare möjligheten att reglera hur lärare ska bevaka sina mejl. Älmhults kommun ser positivt på att man utreder vidare hur tillgänglig en lärare måste vara, sedan om det är mejl eller andra digitala medier spelar mindre roll. Det finns hos vissa vårdnadshavare en överdriven förväntan på att få svar i stort sett omedelbart.

Utredning berör även om utvecklingssamtal endast ska genomföras en gång per år. Utvecklingssamtalen kan vara en väldigt bra form av dialog mellan skola, elev och vårdnadshavare. Om man samtidigt tar bort formuleringen om att information ska ges fortlöpande, se Älmhults kommun att pendeln kan slå för långt åt andra hållet och vårdnadshavarna får för lite information?

Utredningen föreslår att IUP försvinner och ersätts av kunskapsutvecklingsplan som inte får innehålla omdömen. Älmhults kommun delar uppfattningen att IUP kan leda till en administrativ börda, då långt ifrån alla elever är i behov av en dylik då utbildningen fortlöper som kan förväntas.

Stödinsatser

Extra anpassningar föreslås tas bort ur skollagen. Älmhults kommun ser fördelar med detta. Det har av många missuppfattats, vilket har lett till att lärare har tolkat det som att varje elev ska ha en egen planering. Det är i stället läraren, som genom sin professionalism gör anpassningar utan att behöva dokumentera dessa. Stödinsatser som genomförs i den ordinarie undervisningen ska benämnas stöd och ska beslutas och genomföras efter samverkan mellan olika yrkeskategorier.

Ibland kan stöd behöva dokumenteras (beslut av rektor eller elevhälsa). Föräldrar ska inte kunna begära det. För att det inte ska bli osäkerhet kring vad som behöver dokumenteras bör riktlinjer eller råd för detta tas fram.

Digitala system

Förslaget om att användningen av digitala system och verktyg i skolväsendet ska utredas vidare, ställer sig Älmhults kommun bakom. En gemensam standard hade underlättat mycket.

Arbete mot kränkande behandling

Älmhults kommun ställer sig fullt bakom andemeningen i utredningens förslag. Att flytta fokus från att anmäla och utreda till att uppmärksamma och agera ser vi som mycket positivt. Även på huvudmannanivå läggs betydande resurser på att dokumentera och formulera utredningar, för att tillfredsställa tillsynsmyndigheter.

Anmälningsskyldigheten ändras till informationsskyldighet. Rektor och huvudmannen får dock inga lättnader när det gäller anmälnings- och åtgärdsskyldighet. Älmhults kommun vill uppmärksamma att även rektorer idag har en stor arbetsbörda och att enbart flytta en arbetsuppgift från en grupp till en annan innebär ingen lättnad.

Förändring som föreslås i texten kring skyldigheten att informera etc om ett barn eller en elev anser sig kränkt i verksamheten, i stället för i samband med verksamheten är bra. De förtydligar att händelser som inträffat under fritiden inte behöver utredas. Kränkningar i sociala medier som sker utanför skoltid faller utanför skolans skyldighet att utreda enligt förslaget, vilket är ett välkommet förtydligande.

Möjligheten att få skadestånd genom Barn- och elevombudet ska utredas vidare. Älmhults kommun ställer sig mycket positiv till detta, då det har varit en direkt accelerator när det gäller utökad dokumentation. Vi har haft vårdnadshavare, vid fler än ett tillfälle som använt möjligheten till skadestånd som hot mot såväl undervisande personal, rektor som förvaltning.

Planerings- och efterarbetetid

Faktorer för planerings- och efterarbetetid.

Om förslaget genomförs kommer det att få stora konsekvenser för eleverna vid mindre gymnasieskolor. Elevernas utbud av valbara kurser riskerar att minska dramatiskt. Idag är det möjligt att erbjuda valbara kurser även om väldigt få elever söker den, genom att läraren kan göra en del för- och efterarbete samtidigt som eleverna finns i klassrummet.

Att även yrkeslärarna ska omfattas av samma faktor som exempelvis en svensklärare är svårt att förstå. Till exempel så arbetar svetslärare med kursplanerna, som är omsatta till en pärm från Svetskommisionen, d v s ingen tid för förarbete, förutom att se till att det finns material tillgängligt. Efter avslutad kurs görs röntgen, bocktest och trycksättning av arbetsprover. Det är heller inget som motiverar extra arbetstid.

Även landsbygdsskolors förutsättningar att ha små undervisningsgrupper, kan också urholkas om faktorn för för- och efterarbete inte kan anpassas efter gruppens storlek.

Förslaget tydliggör heller inte hur halvklassundervisning ska hanteras enligt denna modell. Det kan lätt tolkas som att även halvklassundervisning ska ersättas enligt utredarens förslag. Om så är fallet kommer kostnaden för undervisningen stiga avsevärt utan att någon kvalitet tillförs. Risken är att förslaget blir kontraproduktivt och halvklassundervisning i exempelvis läsning stryks för att det blir för kostsamt.